Dokument ten służy wyłącznie do celów informacyjnych i nie ma mocy prawnej. Unijne instytucje nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jego treść. Autentyczne wersje odpowiednich aktów prawnych, włącznie z ich preambułami, zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej i są dostępne na stronie EUR-Lex. Bezpośredni dostęp do tekstów urzędowych można uzyskać za pośrednictwem linków zawartych w dokumencie

►B

DYREKTYWA RADY 2003/109/WE

z dnia 25 listopada 2003 r.

dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi

(Dz.U. L 16 z 23.1.2004, s. 44)

zmieniona przez:

		Dziennik Urzędowy		
		nr	strona	data
►M1	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/51/UE z dnia 11 maja 2011 r.	L 132	1	19.5.2011
►M2	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1347 z dnia 14 maja 2024 r.	L 1347	1	22.5.2024

sprostowana przez:

►C1	Sprostowanie, Dz.U. L 90926 z 25.11.2025, s. 1 (2024/1347)

▼B

DYREKTYWA RADY 2003/109/WE

z dnia 25 listopada 2003 r.

dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsza dyrektywa określa:

a) warunki przyznawania i cofania statusu rezydenta długoterminowego udzielanego przez Państwo Członkowskie obywatelom państw trzecich legalnie zamieszkującym na jego terytorium, jak również prawa związane z tym statusem; oraz

b) warunki zamieszkania w Państwach Członkowskich innych niż to, które przyznało status rezydenta długoterminowego dla obywateli państw trzecich korzystających z tego statusu.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy:

a) „obywatel państwa trzeciego” oznacza osobę, która nie jest obywatelem Unii w rozumieniu art. 17 ust. 1 Traktatu;

b) „rezydent długoterminowy” oznacza obywatela państwa trzeciego, który posiada status rezydenta długoterminowego, o którym mowa w art. 4–7;

c) „pierwsze Państwo Członkowskie” oznacza Państwo Członkowskie, które po raz pierwszy przyznało status rezydenta długoterminowego obywatelowi państwa trzeciego;

d) „drugie Państwo Członkowskie” oznacza każde Państwo Członkowskie inne niż to, które po raz pierwszy przyznało status rezydenta długoterminowego obywatelowi państwa trzeciego oraz w którym osoba długotrwale zamieszkująca wykonuje prawo pobytu;

e) „członkowie rodziny” oznaczają obywateli państw trzecich, którzy zamieszkują w danym Państwie Członkowskim zgodnie z dyrektywą Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin ([1]);

▼M1

f) „ochrona międzynarodowa” oznacza ochronę międzynarodową w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony ([2]);

([1]) Dz.U. L 251 z 3.10.2003, str. 12.
([2]) Dz.U. L 304 z 30.9.2004, s. 2.

▼B

g) „zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE” oznacza dokument pobytowy wydany przez dane Państwo Członkowskie w związku z uzyskaniem statusu rezydenta długoterminowego.

Artykuł 3

Zakres

1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do obywateli państw trzecich legalnie zamieszkujących na terytorium Państwa Członkowskiego.

2. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do obywateli państw trzecich, którzy:

a) zamieszkują w celu odbycia studiów lub kształcenia zawodowego;

b) są uprawnieni do zamieszkiwania w Państwie Członkowskim ze względu na ochronę czasową lub złożyli wniosek o wydanie zezwolenia na pobyt na tej podstawie i oczekują na wydanie decyzji dotyczącej ich statusu;

▼M1

c) są uprawnieni do zamieszkania w państwie członkowskim na podstawie formy ochrony innej niż ochrona międzynarodowa lub złożyli na tej podstawie wniosek o wydanie zezwolenia na pobyt i oczekują na wydanie decyzji dotyczącej swojego statusu;

d) złożyli wniosek o objęcie ochroną międzynarodową, który nie został jeszcze rozpatrzony w formie decyzji ostatecznej;

▼B

e) zamieszkują jedynie tymczasowo jako *au pair* lub pracownicy sezonowi, lub jako pracownicy oddelegowani przez usługodawcę do celów świadczenia usług transgranicznych, lub jako usługodawcy świadczący usługi transgraniczne, lub w przypadkach, w których ich zezwolenie na pobyt zostało formalnie ograniczone;

f) posiadają status prawny regulowany przez Konwencję wiedeńską o stosunkach dyplomatycznych z 1961 r., Konwencję wiedeńską o stosunkach konsularnych z 1963 r., Konwencję z 1969 r. o misjach specjalnych lub przez Konwencję wiedeńską o przedstawicielstwach państw w ich stosunkach z organizacjami międzynarodowymi o charakterze powszechnym z 1975 r.

3. Przepisy niniejszej dyrektywy stosuje się bez uszczerbku dla korzystniejszych przepisów dotyczących:

a) dwustronnych i wielostronnych umów między Wspólnotą lub Wspólnotą i jej Państwami Członkowskimi, z jednej strony, a państwami trzecimi, z drugiej strony;

b) dwustronnych umów już zawartych między Państwem Członkowskim a państwem trzecim przed datą wejścia w życie niniejszej dyrektywy;

▼M1

c) Europejskiej konwencji osiedleńczej z dnia 13 grudnia 1955 r., Europejskiej Karty Społecznej z dnia 18 października 1961 r., zmienionej Europejskiej Karty Społecznej z dnia 3 maja 1987 r., Europejskiej konwencji o statusie prawnym pracowników migrujących z dnia 24 listopada 1977 r. i pkt 11 załącznika do konwencji dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r., zmienionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r., oraz Europejskiego porozumienia o przekazywaniu odpowiedzialności za uchodźców z dnia 16 października 1980 r.

▼B

ROZDZIAŁ II

STATUS REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO W PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM

Artykuł 4

Czas zamieszkania

1. Państwa Członkowskie przyznają status rezydenta długoterminowego obywatelom państw trzecich, którzy zamieszkiwali legalnie i nieprzerwanie na ich terytorium przez okres pięciu lat, bezpośrednio poprzedzający złożenie właściwego wniosku.

▼M1

1a. Państwa członkowskie nie przyznają statusu rezydenta długoterminowego, o który ubiegano się na podstawie ochrony międzynarodowej, w przypadku cofnięcia, wygaśnięcia lub odmowy odnowienia ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 14 ust. 3 i art. 19 ust. 3 dyrektywy 2004/83/WE.

▼B

2. Okresy zamieszkania z przyczyn określonych w art. 3 ust. 2 lit. e) i f) nie są uwzględniane przy obliczaniu okresu, o którym mowa w ust. 1.

W odniesieniu do przypadków objętych art. 3 ust. 2 lit. a), jeżeli dany obywatel państwa trzeciego uzyskał tytuł pobytu, który umożliwi mu uzyskanie statusu rezydenta długoterminowego, wyłącznie połowa okresów zamieszkania w celu odbycia studiów lub kształcenia zawodowego może być uwzględniana do obliczenia okresu, o którym mowa w ust. 1.

▼M2

W odniesieniu do osób, którym udzielono ochrony międzynarodowej, przy obliczaniu okresu, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się okres pomiędzy datą wystąpienia z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, na podstawie którego jej udzielono, a datą wydania zezwolenia na pobyt, o którym mowa w art. 24 rozporządzenia (UE) 2024/1347 ([1]).

([1]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1347 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony, zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE oraz uchylające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE (Dz.U. L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj).

▼B

3. Okresy nieobecności na terytorium danego Państwa Członkowskiego nie przerywają okresu, o którym mowa w ust. 1, i są uwzględniane w celu jego obliczenia, jeżeli są one krótsze niż sześć kolejnych miesięcy i nie przekraczają w sumie dziesięciu miesięcy w ramach okresu, o którym mowa w ust. 1.

W przypadkach szczególnych lub wyjątkowych o charakterze tymczasowym oraz zgodnie z ich prawem krajowym Państwa Członkowskie mogą przyjąć, że okres nieobecności dłuższy niż ten, który jest wskazany w akapicie pierwszym nie przerywa okresu, o którym mowa w ust. 1. W takich przypadkach Państwa Członkowskie nie uwzględniają odpowiednich okresów nieobecności przy obliczaniu okresu, o którym mowa w ust. 1.

W drodze odstępstwa od akapitu drugiego, Państwa Członkowskie mogą uwzględnić przy obliczaniu całkowitego okresu, o którym mowa w ust. 1, okresy nieobecności związane z oddelegowaniem osoby w celach zatrudnienia, w tym świadczenia usług transgranicznych.

▼M2

3a. W przypadku stwierdzenia, że osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej przebywa w innym państwie członkowskim niż to, które udzieliło jej ochrony międzynarodowej, i nie posiada prawa do pozostawania ani prawa pobytu w tym innym państwie członkowskim zgodnie z odpowiednimi przepisami krajowymi, unijnymi lub międzynarodowymi, okresu legalnego pobytu w państwie członkowskim, które udzieliło ochrony międzynarodowej przed wystąpieniem tej sytuacji, nie uwzględnia się przy obliczaniu okresu, o którym mowa w ust. 1.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego, w szczególności gdy osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej wykaże, że przyczyną pozostawania lub pobytu bez prawa do niego były okoliczności, na które nie miała wpływu, państwa członkowskie mogą postanowić, zgodnie z prawem krajowym, że nie przerywa się biegu okresu, o którym mowa w ust. 1.

▼B

Artykuł 5

Warunki uzyskania statusu rezydenta długoterminowego

1. Państwa Członkowskie żądają od obywateli państw trzecich przedstawienia dowodów, że posiadają oni, w odniesieniu do siebie i do członków swoich rodzin pozostających na ich utrzymaniu:

a) stałe i regularne dochody wystarczające do utrzymania danej osoby i członków jej rodziny, bez konieczności korzystania z systemu pomocy społecznej danego Państwa Członkowskiego. Państwa Członkowskie oceniają te dochody pod względem charakteru i regularności oraz mogą wziąć pod uwagę poziom minimalnych płac i rent lub emerytur przed złożeniem wniosku o przyznanie statusu rezydenta długoterminowego;

b) ubezpieczenie zdrowotne w odniesieniu do wszystkich ryzyk normalnie pokrywanych dla obywateli w danym Państwie Członkowskim.

2. Państwa Członkowskie mogą zażądać od obywateli państwa trzeciego, aby spełniali oni warunki integracji, zgodnie z prawem krajowym.

▼B

Artykuł 6

Porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne

1. Państwa Członkowskie mogą odmówić przyznania statusu rezydenta długoterminowego ze względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego.

Przy podejmowaniu odnośnej decyzji Państwo Członkowskie uwzględnia powagę i rodzaj przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu lub bezpieczeństwu publicznemu lub też zagrożenie, jakie stanowi dana osoba, jednocześnie uwzględniając należycie czas zamieszkania i istnienie związków z państwem zamieszkania.

2. Odmowa określona w ust. 1 nie może być oparta na względach ekonomicznych.

Artykuł 7

Uzyskanie statusu rezydenta długoterminowego

1. W celu uzyskania statusu rezydenta długoterminowego dany obywatel państwa trzeciego składa wniosek do właściwych organów Państwa Członkowskiego, w którym zamieszkuje. Do wniosku dołącza się dokumenty określone w prawie krajowym, potwierdzające, że wnioskodawca spełnia warunki określone w art. 4 i 5, jak również, jeżeli wymagane, ważny dokument podróży lub jego uwierzytelniony odpis.

Dowodami, o których mowa w akapicie pierwszym, mogą być także dokumenty potwierdzające posiadanie odpowiednich warunków mieszkaniowych.

2. Właściwe organy krajowe przesyłają składającemu wniosek pisemne powiadomienie dotyczące decyzji, najszybciej jak to możliwe oraz w każdym przypadku nie później niż sześć miesięcy od daty złożenia wniosku. Informacje w sprawie każdej takiej decyzji przekazywane są obywatelowi państwa trzeciego zgodnie z procedurami dotyczącymi powiadamiania, określonymi na mocy odnośnego ustawodawstwa krajowego.

W wyjątkowych okolicznościach związanych ze złożonym charakterem sprawy termin wskazany w akapicie pierwszym może być przedłużony.

Ponadto dana osoba jest informowana o jej prawach i obowiązkach wynikających z niniejszej dyrektywy.

Wszelkie konsekwencje niepodjęcia decyzji przed upływem terminu przewidzianego w tym przepisie ustalane są przez ustawodawstwo krajowe odpowiedniego Państwa Członkowskiego.

3. Jeżeli warunki przewidziane w art. 4 i 5 są spełnione, a dana osoba nie stanowi zagrożenia w rozumieniu art. 6, dane Państwo Członkowskie przyznaje obywatelowi państwa trzeciego status rezydenta długoterminowego.

Artykuł 8

Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE

1. Status rezydenta długoterminowego ma charakter stały, z zastrzeżeniem art. 9.

▼B

2. Państwa Członkowskie wydają rezydentowi długoterminowemu zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE. Zezwolenie jest ważne przez co najmniej pięć lat i podlega automatycznemu odnowieniu z chwilą jego wygaśnięcia, na podstawie wniosku, jeżeli wniosek taki jest wymagany.

3. Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE może być wydawane w formie naklejki lub oddzielnego dokumentu. Jest ono wydawane zgodnie z zasadami i standardowym wzorem określonym w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającym jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich ([1]). W pozycji „rodzaj dokumentu" Państwa Członkowskie wpisują „rezydent długoterminowy – WE".

▼M1

4. W przypadku gdy państwo członkowskie wydaje obywatelowi państwa trzeciego, któremu wcześniej przyznało międzynarodową ochronę, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, w pozycji „Uwagi" tego zezwolenia państwo członkowskie wpisuje następującą uwagę: „Ochrona międzynarodowa przyznana przez [nazwa państwa członkowskiego] w dniu [data]".

5. W przypadku gdy drugie państwo członkowskie wydaje zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE obywatelowi państwa trzeciego, który już posiada zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, wydane przez inne państwo członkowskie, zawierające uwagę, o której mowa w ust. 4, drugie państwo członkowskie wpisuje tę samą uwagę w zezwoleniu na pobyt rezydenta długoterminowego UE.

Zanim drugie państwo członkowskie wpisze uwagę, o której mowa w ust. 4, zwraca się do państwa członkowskiego wymienionego w tej uwadze o udzielenie informacji, czy dany rezydent długoterminowy nadal objęty jest ochroną międzynarodową. Państwo członkowskie wymienione w uwadze odpowiada nie później niż jeden miesiąc po otrzymaniu wniosku o udzielenie informacji. W przypadku gdy ochrona międzynarodowa została cofnięta na mocy ostatecznej decyzji, drugie państwo członkowskie nie wpisuje tej uwagi.

6. W przypadku gdy, zgodnie ze stosownymi instrumentami międzynarodowymi lub zgodnie z prawem krajowym, odpowiedzialność za ochronę międzynarodową rezydenta długoterminowego została przekazana drugiemu państwu członkowskiemu po wydaniu zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, o którym mowa w ust. 5, drugie państwo członkowskie odpowiednio zmienia uwagę, o której mowa w ust. 4, nie później niż trzy miesiące po przekazaniu.

▼B

Artykuł 9

Cofnięcie lub utrata statusu

1. Rezydent długoterminowy traci status rezydenta długoterminowego, jeżeli:

a) zostanie stwierdzone, że uzyskanie statusu rezydenta długoterminowego nastąpiło w wyniku oszustwa;

b) podjęto środek w zakresie wydalenia zgodnie z warunkami przewidzianymi w art. 12;

([1]) Dz.U. L 157 z 15.6.2002, str. 1.

▼B

c) nastąpiła nieobecność na terytorium Wspólnoty przez okres 12 kolejnych miesięcy.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 lit. c) Państwa Członkowskie mogą przewidzieć, że nieobecność przekraczająca 12 kolejnych miesięcy lub nieobecność z przyczyn szczególnych bądź wyjątkowych nie pociąga za sobą cofnięcia lub utraty statusu.

3. Państwa Członkowskie mogą przewidzieć, że rezydent długoterminowy traci status rezydenta długoterminowego, jeżeli stanowi on zagrożenie dla porządku publicznego, ze względu na powagę popełnionych przez niego przestępstw, jeżeli zagrożenie nie stanowi powodu do wydalenia w rozumieniu art. 12.

▼M1

3a. Państwa członkowskie mogą cofnąć status rezydenta długoterminowego w przypadku cofnięcia, wygaśnięcia lub odmowy odnowienia ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 14 ust. 3 i art. 19 ust. 3 dyrektywy 2004/83/WE, jeżeli status rezydenta długoterminowego przyznano na podstawie ochrony międzynarodowej.

▼B

4. Rezydent długoterminowy, który zamieszkiwał w innym Państwie Członkowskim zgodnie z rozdziałem III, traci status rezydenta długoterminowego uzyskany w pierwszym Państwie Członkowskim, jeżeli uzyskał taki status w innym Państwie Członkowskim zgodnie z art. 23.

W każdym przypadku po sześciu latach nieobecności na terytorium Państwa Członkowskiego, które przyznało status rezydenta długoterminowego, dana osoba traci status rezydenta długoterminowego w wymienionym Państwie Członkowskim.

W drodze odstępstwa od przepisów akapitu drugiego, dane Państwo Członkowskie może przewidzieć, że z przyczyn szczególnych rezydent długoterminowy zachowuje status we wspomnianym Państwie Członkowskim w przypadku nieobecności na jego terytorium przez okres przekraczający sześć lat.

5. W odniesieniu do przypadków określonych w ust. 1 lit. c) i w ust. 4 Państwa Członkowskie, które przyznały status, wprowadzają uproszczoną procedurę ponownego uzyskania statusu rezydenta długoterminowego.

Wymieniona procedura ma zastosowanie w szczególności w przypadku osób, które zamieszkiwały w drugim Państwie Członkowskim w celu odbycia studiów.

Warunki i procedura ponownego uzyskania statusu rezydenta długoterminowego ustalane są przez prawo krajowe.

6. Wygaśnięcie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE w żadnym przypadku nie pociąga za sobą cofnięcia lub utraty statusu rezydenta długoterminowego.

▼B

7. W przypadku gdy cofnięcie lub utrata statusu rezydenta długoterminowego nie wiąże się z wydaleniem, Państwo Członkowskie zezwala danej osobie na pozostanie na jego terytorium, jeżeli spełnia ona warunki przewidziane przez ustawodawstwo krajowe i/lub jeżeli nie stanowi ona zagrożenia dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego.

Artykuł 10

Gwarancje proceduralne

1. Każda decyzja o odmowie przyznania lub cofnięciu statusu rezydenta długoterminowego zawiera uzasadnienie. O każdej takiej decyzji powiadamia się danego obywatela państwa trzeciego zgodnie z procedurami dotyczącymi powiadamiania na mocy odpowiedniego prawa krajowego. Powiadomienie określa przysługujące środki odwoławcze oraz terminy do ich wniesienia.

2. W przypadku odmowy przyznania, cofnięcia lub utraty statusu rezydenta długoterminowego lub też odmowy odnowienia dokumentu pobytowego osobie zainteresowanej przysługuje prawo do wniesienia środka zaskarżenia w danym Państwie Członkowskim.

Artykuł 11

Równe traktowanie

1. Rezydent długoterminowy korzysta z równego traktowania z obywatelami danego państwa pod względem:

a) dostępu do zatrudnienia i prowadzenia działalności na własny rachunek, pod warunkiem że takie działania nie wiążą się nawet okazjonalnie z wykonywaniem władzy publicznej, jak również do warunków zatrudnienia i pracy, w tym warunków zwolnień i wynagrodzeń;

b) edukacji i kształcenia zawodowego, w tym stypendiów naukowych zgodnie z prawem krajowym;

c) uznawania dyplomów zawodowych, świadectw i innych kwalifikacji, zgodnie z odpowiednimi procedurami krajowymi;

d) zabezpieczenia społecznego, pomocy społecznej i ochrony socjalnej, określonych przez prawo krajowe;

e) ulg podatkowych;

f) dostępu do towarów i usług oraz dostaw towarów i świadczenia usług udostępnianych powszechnie oraz do procedur uzyskania zakwaterowania;

g) wolności zrzeszania się i zgromadzeń oraz członkostwa w organizacjach reprezentujących pracowników lub pracodawców lub też we wszelkich organizacjach zawodowych, w tym świadczeń udzielanych przez takie organizacje, bez uszczerbku dla przepisów krajowych dotyczących porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego;

h) swobodnego dostępu do całego terytorium danego Państwa Członkowskiego, z zachowaniem ograniczeń określonych przez ustawodawstwo krajowe ze względów bezpieczeństwa.

▼B

2. W odniesieniu do przepisów ust. 1 lit. b), d), e), f) i g) dane Państwo Członkowskie może ograniczyć równe traktowanie do przypadków, w których zarejestrowane lub faktyczne miejsce zamieszkania rezydenta długoterminowego lub członków jej rodziny, dla których występuje on o świadczenia, położone jest na terytorium danego Państwa Członkowskiego.

3. Państwa Członkowskie mogą ograniczyć równe traktowanie z obywatelami w następujących przypadkach:

a) Państwa Członkowskie mogą utrzymać ograniczenia dostępu do zatrudnienia lub działalności na własny rachunek w przypadkach, gdy, zgodnie z istniejącym prawodawstwem krajowym lub wspólnotowym, działalność ta jest zarezerwowana dla obywateli danego państwa, obywateli UE lub EOG;

b) Państwa Członkowskie mogą zażądać przedstawienia potwierdzenia właściwych kwalifikacji językowych w celu umożliwienia dostępu do edukacji i kształcenia. Dostęp do studiów uniwersyteckich może być uzależniony od spełnienia szczególnych wymogów edukacyjnych.

4. Państwa Członkowskie mogą ograniczyć równe traktowanie w odniesieniu do pomocy społecznej i ochrony socjalnej do świadczeń podstawowych.

▼M1

4a. W odniesieniu do państwa członkowskiego, które przyznało ochronę międzynarodową, ust. 3 i 4 pozostaje bez uszczerbku dla dyrektywy 2004/83/WE.

▼B

5. Państwa Członkowskie mogą podjąć decyzję o udostępnieniu dodatkowych świadczeń w dziedzinach określonych w ust. 1.

Państwa Członkowskie mogą również zdecydować o zapewnieniu równego traktowania w odniesieniu do dziedzin niewymienionych w ust. 1.

Artykuł 12

Ochrona przed wydaleniem

1. Państwa Członkowskie mogą podjąć decyzję o wydaleniu rezydenta długoterminowego wyłącznie, jeżeli osoba ta stanowi faktyczne i wystarczająco poważne zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego.

2. Decyzja określona w ust. 1 nie może być oparta na względach ekonomicznych.

3. Przed podjęciem decyzji o wydaleniu rezydenta długoterminowego Państwa Członkowskie biorą pod uwagę następujące czynniki:

a) czas zamieszkania na ich terytorium;

b) wiek danej osoby;

c) konsekwencje dla danej osoby i członków jej rodziny;

▼B

d) powiązania z państwem zamieszkania lub brak powiązań z krajem pochodzenia.

▼M1

3a. W przypadku podjęcia przez państwo członkowskie decyzji o wydaleniu rezydenta długoterminowego, którego zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE zawiera uwagę, o której mowa w art. 8 ust. 4, państwo to zwraca się do państwa członkowskiego wymienionego w tej uwadze, aby potwierdziło ono, że dana osoba nadal objęta jest ochroną międzynarodową w tym państwie członkowskim. Państwo członkowskie wymienione w uwadze odpowiada nie później niż jeden miesiąc po otrzymaniu wniosku o udzielenie informacji.

3b. Jeżeli rezydent długoterminowy nadal objęty jest ochroną międzynarodową w państwie członkowskim wymienionym w uwadze, jest on wydalany do tego państwa członkowskiego, które, bez uszczerbku dla mającego zastosowanie prawa unijnego lub prawa krajowego, a także bez uszczerbku dla zasady jedności rodziny, natychmiast i bez formalności przyjmuje osobę korzystającą z ochrony międzynarodowej oraz członków jej rodziny.

3c. W drodze odstępstwa od ust. 3b państwo członkowskie, które wydało decyzję o wydaleniu, zachowuje prawo do wydalenia, zgodnie ze swoimi zobowiązaniami międzynarodowymi, rezydenta długoterminowego do państwa innego niż państwo członkowskie, które przyznało ochronę międzynarodową, w przypadku gdy spełnia on warunki określone w art. 21 ust. 2 dyrektywy 2004/83/WE.

▼B

4. W przypadku przyjęcia decyzji o wydaleniu rezydentowi długoterminowemu przysługuje dostęp do procedury odwoławczej w danym Państwie Członkowskim.

5. Rezydentowi długoterminowemu, który nie dysponuje odpowiednimi środkami, zapewnia się pomoc prawną na takich samych warunkach, jak obywatelom Państwa, w którym zamieszkuje.

▼M1

6. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla artykułu 21 ust. 1 dyrektywy 2004/83/WE.

▼B

Artykuł 13

Korzystniejsze przepisy krajowe

Państwa Członkowskie mogą wydawać dokumenty pobytowe ze stałym lub nieograniczonym okresem ważności na warunkach korzystniejszych niż warunki ustanowione w niniejszej dyrektywie. Takie dokumenty pobytowe nie uprawniają do zamieszkiwania w innych Państwach Członkowskich, jak przewiduje rozdział III niniejszej dyrektywy.

ROZDZIAŁ III

ZAMIESZKANIE W INNYCH PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH

Artykuł 14

Zasada

1. Rezydent długoterminowy nabywa prawo do zamieszkiwania na terytorium Państw Członkowskich innych niż Państwo, które przyznało mu status rezydenta długoterminowego, na okres przekraczający trzy miesiące, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym rozdziale.

▼B

2. Rezydent długoterminowy może zamieszkiwać w drugim Państwie Członkowskim, jeżeli:

a) podjął zatrudnienie jako pracownik najemny lub prowadzi działalność na własny rachunek;

b) podjął studia lub kształcenie zawodowe;

c) zachodzą inne przyczyny.

3. W przypadkach działalności gospodarczej jako pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek, zgodnie z ust. 2 lit. a), Państwa Członkowskie mogą zbadać sytuację na ich rynku pracy i zastosować ich procedury krajowe dotyczące odpowiednio wymogów zajęcia wolnego stanowiska lub wykonywania takiej działalności.

Z uwagi na politykę dotyczącą rynku pracy Państwa Członkowskie mogą traktować preferencyjnie obywateli Unii wobec obywateli państw trzecich, jeżeli jest to przewidziane przez prawodawstwo wspólnotowe, jak również obywateli państw trzecich, którzy zamieszkują legalnie i pobierają zasiłki dla bezrobotnych w danym Państwie Członkowskim.

4. W drodze odstępstwa od przepisów ust. 1 Państwa Członkowskie mogą ograniczyć całkowitą liczbę osób uprawnionych do uzyskania prawa pobytu, pod warunkiem że takie ograniczenia są już określone w odniesieniu do obywateli państw trzecich w obowiązującym ustawodawstwie w chwili przyjęcia niniejszej dyrektywy.

5. Niniejszy rozdział nie dotyczy pobytu rezydentów długoterminowych zamieszkujących na terytorium Państw Członkowskich:

a) jako pracownicy oddelegowani przez usługodawcę do celów świadczenia usług transgranicznych;

b) jako usługodawcy świadczący usługi transgraniczne.

Państwa Członkowskie mogą określić, zgodnie z prawem krajowym, warunki, na jakich rezydenci długoterminowi pragnący przenieść się do drugiego Państwa Członkowskiego w celu wykonywania działalności gospodarczej jako pracownicy sezonowi mogą zamieszkiwać w tym Państwie Członkowskim. Pracownicy transgraniczni mogą również podlegać przepisom szczególnym prawa krajowego.

6. Niniejszy rozdział nie narusza właściwego prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego zabezpieczenia społecznego w odniesieniu do obywateli państw trzecich.

Artykuł 15

Warunki zamieszkania w drugim Państwie Członkowskim

1. Najszybciej, jak to możliwe, i nie później niż trzy miesiące po wjeździe na terytorium drugiego Państwa Członkowskiego rezydent długoterminowy składa wniosek do właściwych organów tego Państwa Członkowskiego o wydanie zezwolenia na pobyt.

▼B

Państwa Członkowskie mogą przyjąć, że rezydent długoterminowy składa wniosek o wydanie zezwolenia na pobyt do właściwych organów drugiego Państwa Członkowskiego, nadal zamieszkując na terytorium pierwszego Państwa Członkowskiego.

2. Państwa Członkowskie mogą zażądać od wnioskodawcy przedstawienia dokumentów potwierdzających posiadanie:

a) stałych i regularnych dochodów wystarczających do pokrycia kosztów utrzymania wnioskodawcy i członków jego rodziny, bez konieczności korzystania z systemu pomocy społecznej danego Państwa Członkowskiego. Dla każdej z kategorii określonych w art. 14 ust. 2 Państwa Członkowskie oceniają te dochody pod względem ich charakteru i regularności oraz mogą wziąć pod uwagę poziom minimalnych płac i rent lub emerytur;

b) ubezpieczenia zdrowotnego obejmującego wszystkie ryzyka w drugim Państwie Członkowskim, normalnie pokrywane dla jego obywateli w danym Państwie Członkowskim.

3. Państwa Członkowskie mogą zobowiązać obywateli państw trzecich do uczestniczenia w działaniach integracyjnych, zgodnie z prawem krajowym.

Warunku tego nie stosuje się, jeżeli obywatele państw trzecich, których to dotyczy, byli zobowiązani do uczestniczenia w działaniach integracyjnych w celu uzyskania statusu rezydenta długoterminowego, zgodnie z przepisami art. 5 ust. 2.

Bez uszczerbku dla akapitu drugiego, dane osoby mogą podlegać wymogowi uczestniczenia w kursach językowych.

4. Do wniosku dołącza się dokumentację dowodową określoną przez prawo krajowe, potwierdzającą, że dana osoba spełnia odpowiednie warunki, jak również dokument pobytowy rezydenta długoterminowego oraz ważny dokument podróży lub ich uwierzytelnione odpisy.

Dowodami, o których mowa w akapicie pierwszym, mogą być także dokumenty potwierdzające posiadanie odpowiednich warunków mieszkaniowych.

W szczególności:

a) w przypadku wykonywania działalności gospodarczej, drugie Państwo Członkowskie może zażądać od danych osób przedstawienia dowodów potwierdzających:

   i) jeżeli są one pracownikami najemnymi, że posiadają umowę o pracę, deklarację pracodawcy, że są zatrudnione lub propozycję zawarcia umowy o pracę, zgodnie z warunkami określonymi w ustawodawstwie krajowym. Państwa Członkowskie określają, które z wymienionych form dowodów są wymagane;

   ii) jeżeli prowadzą one działalność na własny rachunek, że posiadają one właściwe fundusze niezbędne, zgodnie z prawem krajowym, do prowadzenia działalności na własny rachunek, poprzez przedstawienie niezbędnych dokumentów i zezwoleń;

▼B

b) w przypadku studiów lub kształcenia zawodowego, drugie Państwo Członkowskie może zażądać od danych osób przedstawienia dowodów potwierdzających fakt przyjęcia przez uprawnioną instytucję w celu odbywania studiów lub kształcenia zawodowego.

Artykuł 16

Członkowie rodziny

1. Jeżeli rezydent długoterminowy wykonuje prawo pobytu w drugim Państwie Członkowskim oraz jeżeli jego rodzina już istniała w pierwszym Państwie Członkowskim, członkowie rodziny, którzy spełniają warunki określone w art. 4 ust. 1 dyrektywy 2003/86/WE, są uprawnieni do towarzyszenia rezydentowi długoterminowemu lub do połączenia się z nim.

2. Jeżeli rezydent długoterminowy wykonuje prawo pobytu w drugim Państwie Członkowskim oraz jeżeli jego rodzina już istniała w pierwszym Państwie Członkowskim, członkowie jej rodziny inni niż określeni w art. 4 ust. 1 dyrektywy 2003/86/WE mogą być uprawnieni do towarzyszenia rezydentowi długoterminowemu lub do połączenia się z nim.

3. Do złożenia wniosku o wydanie dokumentu pobytowego stosuje się przepisy art. 15 ust. 1.

4. Drugie Państwo Członkowskie może wymagać od zainteresowanych członków rodziny rezydenta długoterminowego, aby do wniosku o wydanie dokumentu pobytowego załączyli:

a) zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE lub dokument pobytowy i ważny dokument podróży lub ich uwierzytelnione odpisy;

b) dowody, że zamieszkiwali oni jako członkowie rodziny rezydenta długoterminowego w pierwszym Państwie Członkowskim;

c) dowody, że posiadają oni stałe i regularne dochody wystarczające do utrzymania się bez konieczności korzystania z systemu pomocy społecznej danego Państwa Członkowskiego lub że rezydent długoterminowy posiada takie środki oraz ubezpieczenie, jak również ubezpieczenie zdrowotne, obejmujące wszystkie ryzyka w drugim Państwie Członkowskim. Państwa Członkowskie oceniają te środki poprzez odniesienie do ich charakteru i regularności i mogą uwzględnić poziom minimalnych płac i rent lub emerytur.

5. W przypadku gdy rodzina nie istniała wcześniej w pierwszym Państwie Członkowskim, stosuje się przepisy dyrektywy 2003/86/WE.

Artykuł 17

Porządek publiczny i bezpieczeństwo publiczne

1. Państwa Członkowskie mogą odmówić zezwolenia na pobyt rezydentowi długoterminowemu lub członkowi jego rodziny, jeżeli dana osoba stanowi zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego.

▼B

Przy podejmowaniu odnośnej decyzji Państwo Członkowskie uwzględnia wagę lub rodzaj przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu lub bezpieczeństwu publicznemu, popełnionego przez rezydenta długoterminowego lub członka albo członków jego rodziny, lub też zagrożenie, które stanowi dana osoba.

2. Decyzja określona w ust. 1 nie może być oparta na względach ekonomicznych.

Artykuł 18

Zdrowie publiczne

1. Państwa Członkowskie mogą odmówić o zezwolenia na pobyt rezydentowi długoterminowemu lub członkowi jego rodziny, jeżeli dana osoba stanowi zagrożenie dla zdrowia publicznego.

2. Jedynymi chorobami mogącymi uzasadniać odmowę pozwolenia na wjazd lub prawa do zamieszkania na terytorium drugiego państwa Członkowskiego są choroby określone w odpowiednich, mających zastosowanie instrumentach Światowej Organizacji Zdrowia oraz inne choroby zakaźne lub zaraźliwe powodowane przez pasożyty, które to choroby są przedmiotem przepisów chroniących obywateli państwa przyjmującego. Państwa Członkowskie nie wprowadzają nowych bardziej restrykcyjnych przepisów lub praktyk.

3. Choroby wykryte po wydaniu pierwszego dokumentu pobytowego w drugim Państwie Członkowskim nie uzasadniają odmowy odnowienia dokumentu ani wydalenia z terytorium tego państwa.

4. Państwo Członkowskie może zażądać badania lekarskiego osób, do których stosuje się niniejszą dyrektywę, w celu poświadczenia, że nie cierpią one na żadną z chorób określonych w ust. 2. Poddawanie takim badaniom lekarskim, które mogą być bezpłatne, nie może być zasadą.

Artykuł 19

Rozpatrywanie wniosków i wydawanie dokumentu pobytowego

1. Właściwe organy krajowe rozpatrują wnioski w terminie czterech miesięcy od daty ich złożenia

Jeżeli do wniosku nie dołączono dokumentacji dowodowej, wymienionej w art. 15 i 16, lub w wyjątkowych okolicznościach związanych ze złożonym charakterem sprawy, termin określony w akapicie pierwszym może być przedłużony o okres nie dłuższy niż trzy miesiące. W takich przypadkach właściwe organy krajowe powiadamiają o tym wnioskodawcę.

2. Jeżeli warunki przewidziane w art. 14, 15 i 16 są spełnione, wówczas, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia publicznego w art. 17 i 18, drugie Państwo Członkowskie wydaje rezydentowi długoterminowemu dokument pobytowy, który będzie mógł być odnowiony. Jest on odnawiany, na podstawie wniosku, jeżeli jest on wymagany, z chwilą wygaśnięcia dokumentu. Drugie Państwo Członkowskie powiadamia pierwsze Państwo Członkowskie o swojej decyzji.

▼B

3. Drugie Państwo Członkowskie wydaje członkom rodziny rezydenta długoterminowego dokumenty pobytowe, które mogą być odnawiane, ważne przez taki okres, jak dokumenty wydane rezydentowi długoterminowemu.

▼M1

Artykuł 19a

Zmiany zezwoleń na pobyt rezydentów długoterminowych UE

1. W przypadku gdy zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE zawiera uwagę, o której mowa w art. 8 ust. 4, i gdy, zgodnie ze stosownymi instrumentami międzynarodowymi lub zgodnie z prawem krajowym, odpowiedzialność za ochronę międzynarodową rezydenta długoterminowego została przekazana drugiemu państwu członkowskiemu, zanim to państwo członkowskie wydało zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, o którym mowa w art. 8 ust. 5, drugie państwo członkowskie zwraca się do państwa członkowskiego, które wydało zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, o dokonanie odpowiedniej zmiany tej uwagi.

2. W przypadku gdy rezydentowi długoterminowemu przyznano ochronę międzynarodową w drugim państwie członkowskim, zanim to państwo członkowskie wydało zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, o którym mowa w art. 8 ust. 5, to państwo członkowskie zwraca się do państwa członkowskiego, które wydało zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, o dokonanie zmiany w celu wprowadzenia uwagi, o której mowa w art. 8 ust. 4.

3. W następstwie wniosku, o którym mowa w ust. 1 i 2, państwo członkowskie, które wydało zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, wydaje zmienione zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE nie później niż trzy miesiące po otrzymaniu wniosku od drugiego państwa członkowskiego.

▼B

Artykuł 20

Gwarancje proceduralne

1. Każda decyzja o odmowie wydania dokumentu pobytowego zawiera uzasadnienie. O takiej decyzji powiadamia się zainteresowanego obywatela państwa trzeciego zgodnie z procedurami dotyczącymi powiadamiania na mocy odpowiedniego prawa krajowego. Powiadomienie określa przysługujące środki odwoławcze oraz terminy do ich wniesienia.

Konsekwencje niewydania decyzji w terminie, o którym mowa w art. 19 ust. 1, określa ustawodawstwo krajowe danego Państwa Członkowskiego.

2. W przypadku odmowy wydania dokumentu pobytowego, jego cofnięcia lub odmowy odnowienia danej osobie przysługuje prawo do wniesienia środka zaskarżenia w danym Państwie Członkowskim.

Artykuł 21

Traktowanie zapewnione w drugim Państwie Członkowskim

1. Natychmiast po otrzymaniu dokumentu pobytowego przewidzianego w art. 19 w drugim Państwie Członkowskim rezydenci długoterminowi korzystają w tym Państwie Członkowskim z równego traktowania w dziedzinach określonych w art. 11 i zgodnie z warunkami w nim przewidzianymi.

▼B

2. Rezydenci długoterminowi mają dostęp do rynku pracy zgodnie z przepisami ust. 1.

Państwa Członkowskie mogą postanowić, że osoby, o których mowa w art. 14 ust. 2 lit. a), mają ograniczony dostęp do zatrudnienia innego niż to, w związku z którym przyznano im zezwolenie na pobyt na warunkach określonych przez ustawodawstwo krajowe w okresie nieprzekraczającym 12 miesięcy.

Państwa Członkowskie mogą określić zgodnie z prawem krajowym warunki, na jakich osoby, o których mowa w art. 14 ust. 2 lit. b) lub c), mogą mieć dostęp do zatrudnienia lub prowadzenia działalności na własny rachunek.

3. Natychmiast po otrzymaniu dokumentu pobytowego przewidzianego w art. 19 w drugim Państwie Członkowskim członkowie rodziny rezydenta długoterminowego korzystają w tym Państwie Członkowskim z praw wymienionych w art. 14 dyrektywy 2003/86/WE.

Artykuł 22

Cofnięcie dokumentu pobytowego i obowiązek readmisji

1. Do czasu, gdy obywatel państwa trzeciego uzyska status rezydenta długoterminowego, drugie Państwo Członkowskie może zdecydować o odmowie odnowienia lub cofnięciu dokumentu pobytowego oraz zobowiązać daną osobę i członków jej rodziny, zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym, w tym procedurami dotyczącymi wydalenia, do opuszczenia jego terytorium w następujących przypadkach:

a) ze względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego, określonych w art. 17;

b) gdy warunki przewidziane w art. 14, 15 i 16 przestały być spełniane;

c) gdy obywatel państwa trzeciego nie zamieszkuje legalnie na terytorium danego Państwa Członkowskiego.

2. Jeżeli drugie Państwo Członkowskie przyjmuje jeden z środków określonych w ust. 1, pierwsze Państwo Członkowskie niezwłocznie przyjmie, bez formalności, rezydenta długoterminowego i członków jego rodziny. Drugie Państwo Członkowskie powiadamia pierwsze Państwo Członkowskie o swojej decyzji.

3. Do czasu, gdy obywatel państwa trzeciego otrzyma status rezydenta długoterminowego oraz bez uszczerbku dla obowiązku readmisji określonego w ust. 2, drugie Państwo Członkowskie może podjąć decyzję o wydaleniu z terytorium Unii, zgodnie z art. 12 i na mocy gwarancji w nim określonych, z uwagi na poważne względy porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego.

W takich przypadkach, podejmując wymienioną decyzję, drugie Państwo Członkowskie zasięga opinii pierwszego Państwa Członkowskiego.

▼B

Jeżeli drugie Państwo Członkowskie podejmuje decyzję o wydaleniu danego obywatela państwa trzeciego, podejmuje ono właściwe środki w celu jej skutecznego wykonania. W takich przypadkach drugie Państwo Członkowskie zapewnia pierwszemu Państwu Członkowskiemu właściwe informacje odnoszące się do wykonania decyzji o wydaleniu.

▼M1

3a. O ile w tym czasie ochrona międzynarodowa nie została cofnięta lub dana osoba mieści się w jednej z kategorii określonych w art. 21 ust. 2 dyrektywy 2004/83/WE, ust. 3 niniejszego artykułu nie stosuje się do obywateli państw trzecich, których zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, wydane przez pierwsze państwo członkowskie, zawiera uwagę, o której mowa w art. 8 ust. 4 niniejszej dyrektywy.

Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla przepisów art. 21 ust. 1 dyrektywy 2004/83/WE.

▼B

4. Decyzjom o wydaleniu nie może towarzyszyć stały zakaz zamieszkania w przypadkach określonych w ust. 1 lit. b) i c).

5. Obowiązek readmisji określony w ust. 2 pozostaje bez uszczerbku dla możliwości przeniesienia się rezydenta długoterminowego lub członków jego rodziny do trzeciego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 23

Uzyskanie statusu rezydenta długoterminowego w drugim Państwie Członkowskim

1. Drugie Państwo Członkowskie przyznaje, na wniosek osoby zainteresowanej, status, o którym mowa w art. 7, z zastrzeżeniem przepisów art. 3, 4, 5 i 6. Drugie Państwo Członkowskie informuje o swojej decyzji pierwsze Państwo Członkowskie.

2. Procedurę ustanowioną w art. 7 stosuje się do przedstawiania i rozpatrywania wniosków o przyznanie statusu rezydenta długoterminowego w drugim Państwie Członkowskim. Artykuł 8 stosuje się do wydawania dokumentów pobytowych. W przypadku odrzucenia wniosku stosuje się gwarancje proceduralne przewidziane w art. 10.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 24

Sprawozdania i klauzula *rendez-vous*

Okresowo i po raz pierwszy nie później niż dnia 23 stycznia 2011 r. Komisja składa sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie z wykonania stosowania niniejszej dyrektywy w Państwach Członkowskich i w razie potrzeby proponuje konieczne zmiany. Pierwszeństwo mają propozycje zmian dotyczące art. 4, 5, 9, 11 oraz rozdziału III.

▼B

Artykuł 25

Punkty kontaktowe

▼M1

Państwa członkowskie wyznaczają punkty kontaktowe odpowiedzialne za przyjmowanie i przekazywanie informacji i dokumentów, o których mowa w art. 8, 12, 19, 19a, 22 i 23.

▼B

Państwa Członkowskie zapewniają właściwą współpracę przy wymianie informacji i dokumentacji, o których mowa w pierwszym ustępie.

Artykuł 26

Transpozycja

▼M2

Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia 23 stycznia 2006 r. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 4 ust. 2 akapit trzeci i ust. 3a do dnia 12 czerwca 2026 r. Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów.

▼B

Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 27

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie z dniem jej publikacji w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.*

Artykuł 28

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską.